

BUDA-PESTA

28 Augustu st. v.
9 Septemvre st. n.

Va esî duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 35.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni

EPISTOLE LITERARE.

Epistola a două.

Ar urmă să vorbim de poezi'a de resboiu ce-o produsera evenimentele ce continua a se desfasiurá sub ochii nostri. Ea inse continua inca mereu a se nasce. Dreptu aceea să-i mai lasămu timpu să mai crésca — *mititic'a*, si apoi s'o punemu la mesura.

Pân'atunci să-i facemu, dreptu zestre, ni-tielu fondu de teoriá, să nu dica gurele rele : ét'o la ivéla fara de gatéla!

Sè cercămu!

Adeveratu, imi vine cam greu, càci n'am aflu in nici o carte „*teori'a poesiei de resboiu*“ . pentru cá s'o decopiezu aici in tacere cá si când ar fi cea mai sânta a mea proprietate, cum facuse unu filosofu d'ai nostri in „*Poesi'a Româna*.“

Prin urmare ceea ce voiu dice, este totu alu meu, si bunu si reu.

Poesi'a de resboiu o putemu impartí in două specie : un'a care se ocupa strinsu cu a aprinde furi'a belica, incepându de la casarma pâna la colib'a pecurarului, de la junele inflacaratu pâna la betrânulu gârbovitu de dile. Ea face pe pastoru să-si schimbe maciuc'a in arma, pe tieranu cós'a in lance, si impreuna cu ostasiulu să s'arunce orbesce a supra dusmanului. Aceste sânt „*cântecele de resboiu*.“

A două specia se ocupa cu a desteptá simtiemintele si aspiratiunile nationale, — a pregatí si a profeti óre-cum resboiulu, si incepându, in legatura cu cântecele de resboiu, a latí si a agerí lupt'a. Aceste au inceputu a se numí la noi „*Resunete*.“

Precum alocutiunea ducelui la ostasi in ajunulu luptei nu trebuie să fía decâtu fórte scurta, in cuvinte alese si vigoróse, pline de focu si energiá, de incredere si eroismu : asemenea au să fía si cântecele de resboiu. Ori-ce traganare, ori ce dananaire, ori ce adaugere de reflexiuni, de motive, este apa rece pe capetele inferbintate.

S'ar paré dupa cele dise, cà reflectarea la vr'unu faptu istoricu n'ar poté fi admissa in cântecele de resboiu. Din contra, ea este unu aginte puternicu, inse numai sub conditiunea d'a fi atinsu fórte pe scurtu, in câte-va cuvinte, de cele mai multe ori prin numele eroului, prin localitatea istorica si altele asemeni.

Scurtimea este o virtute in lumea poetilor. De óra-ce inse poetii sânt mai pecatosi decâtu toti ceialalti muritori, astfelu intielege ori cine, câ acésta virtute este fórte rara la poeti. Cei mai multi cugeta, cà pentru a poté intrá in imperati'a cerurilor, trebuie să se pre-

sinteze cu unu pasaportu in versuri câtu sca-
r'a lui Iacobu de lunga.

Dreptu aceea câtecele de resboiu nu pré
sânt prietine cu poetii. Ele sânt rare, si fórte
raru sânt bune.

Poporulu classicu in tóte productiunile
sale spirituale, este classicu si aici. Din puci-
nele esemple citate in epistol'a anterióra se
póte convinge ori cine. Poesi'a nóstra literara
nu pré se póte laudá cu astfelu de câtece. Sè
fíu intielesu! Eu vorbescu de timpulu trecutu.
Cu preferintia insemnu „Marsiulu anului 1848“
de I. Catina si „Marsiulu lui Dragosiu“ de C.
Negruzzi, care deveni „Marsiulu lui Iancu.“

Mai spuneti-mi si altele, boeri, dvóstre,
câci eu bucurosu le adaugu aici!

Sè nu trecemu peste câtecele de resboiu,
fara d'a mai amintí ceva despre ceea ce trebue
sè cuprinda ele.

In câtecele de resboiu blândeti'a si uma-
nitatea sânt niste buruiene rele, cari le inven-
inéza si le omóra. Sè nu diciteti cà sîm bar-
baru si cà am gusturi de antropofagu. Spad'a
lui Achile si lir'a lui Tirteu trece la ordinea
dilei peste asemeni susceptibilitàti, pentru cà
altfelu Achile póte sè-si puna spad'a *in cuiu*,
si Tirteu lir'a sub *calcâiu*.

Feru si sânge! Ura si resbunare! Aceste
sânt clemintele cântecelor de resboiu. Cerce-
tati câtecele de resboiu la popórele cele mai
civilisate, si veti vedé cà ele *picura de sânge*.

Pucinele câtece de resboiu ale poetilor
nostri le potu cântá *angerii*, si chiar acest'a-i
pecatulu lor celu mai mare.

Multu mai usióre sânt „Resunetele“, si
dreptu aceea d'aceste avemu mai multe decâtu
ne face trebuintia. Mai fia-care *clacasiu* in
agrulu muselor, a adusu pe altarulu natiunii
câte o ecatomva d'astfelu de *vietàti* — mai
slabe, mai grase, inse in fine cu buna ânima
— pentru dragulu gloriei de poetu, o póma
multu mai dulce decâtu care a luat'o Eva din
pomulu celu opritu.

Intre legiónele de „Resunete“ nechiamate,
avemu câte-va, pentru cari — nu me indoiescu
— mus'a a sarutatu de diece ori pe *alesii sei*.
Loculu celu d'ântâiu intre aceste se cuvine lui
„Destépta-te Romane!“ — si alu doile — pro-
prior tamen primo, quam tertio — lui „Româ-
nilor de sânge, Români de barbatia!“

Lui Andreiu Muresianu si D. Gusti, câci
pare-mi-se elu este autorulu „Româniloru
de sânge“, in acestu genu de poesía nu se mai
potu asemená altii din poetii nostri. Alesandri
in „Desteptarea Romaniei“ la 1848 a reesitu

ceva mai fericitu numai in cele din urma trei
strofe :

Seulati frati d'acela-si nume, éta timpulu de fratia!
Peste Molna, peste Milcovu, peste Prutu, peste Car-
pati,
Aruncati bratiere Vóstre cu-o puternica mândria,
Si de-acuma pe vecia cu toti mânile ve dati!

Hai, copii d'acel'a-si sânge! hai cu toti intr'o unire,
Libertate-acum séu mórte *sè cautàmu, sè dobândimú*;
Pas' Români! *lumca ne vede . . .* pentr'a patriei iubire,
Pentr'a mamei desrobire *viéti'a nóstr'a sè jertfimú!*

Fericitu acelu ce calca tiran'a sub picióre!
Care vede 'n a lui tíera libertatea renoiându,
Fericitu, maretiu acél'a care *sub unu falnicu sóre*,
Pentru patri'a sa móre, nemurare mostenindu.

Dar si in aceste trei strofe pasagele sub-
trase sânt nefericite, si celu din urma chiar
fara inticlesu, pusu numai pentru a cârpi
rim'a.

Dar si „Resunetele“ sânt destulu de gre-
le, grele pentru cei nechiamati, cei chiamati le
facu fara sè scia ei insii-si cum.

Materi'a resunetelor este istori'a, liberta-
tea, ânim'a, fratietatea, sclavi'a. In cele dóue
resunete modele amintite mai susu aflàmu tóte
aceste elemente. Ele resuma in modulu celu
mai perfectu istori'a, aspiratiunile nationale si
ideile ce domina timpulu. Nimicu nu lipsesce
si nimicu nu prisosesce. Pe lângá acést'a lim-
b'a si tecnic'a nu lasa nimicu de doritu. D'alice
farmeculu lor!

Pe când câtecele de resboiu ceru unu
metru scurtu, agítatu, nervosu, o limba inde-
sata, aspra si indresnétiá: pe atunci resunete-
lor le place a se versá in unde pline, in unu
stilu dulce si totu-odata maestosu. Câtecele
se potu asemená unui torente de munte ce se
arunca cu furia din stânca in stânca urlându
si desradecinându stânci, copaci, si inecându
vâi si câmpuri.

Resunetele sémena cu Dunarea ce imflata
de ploi calde se vérsa linu si maestosu pintre
malurile ce abiá o mai tínu.

Ar. Densusianu.

MANGAERI.

(Fragmentu din : La nuit d'Octobre d'Alfred de Musset.)

Muz'a catra Poetu.

Când vei fugí d'aceea ce nu avù credintia,
Si dulcea ta iluzie o di n'ar fi traitu,
Nu ultragiá momentulu, vorbindu d'acea fintia,
Amorulu teu respecta, de vrei sè fii iubitú!

Chiar déca omenirea e slaba si nu póte
Sè ierte-acele rele ce de la altii vinu,
Ascunde totu-de-una durerea urei tale
De poti, arunca velulu uitării pe unu chinu!
Cum mortii dormu in pacea pamântului, sub
tierna,

Ast-felu trebui sè dôrna simtiri ce-am adoratu,
Câci inim'a pastreza o pulbere eterna,
Si acele resturi sacre sânt dulci de conservatu!
De ce 'n a tale plângeru de lunga suferintia
Nu vedi tu decâtu chinuri si-amoru-ti insielatu?
Credi tu câ fara scopuri urméz-o provendintia,
Si fara 'ntiepleciune unu Dieu ce te-a creatu?

Si chinulu ce plângi astadi e-o protectóre mâna,
Copile! prin elu numai o inima-i simtitu;
Eternu invétia omulu durerea lui stapâna
Si totu nimicu cunósce, pân' ce n'a suferitu!
Exista-o lege vechia câ lumea si durerea,
O lege-asupritóre, suprema dominându,
Câ in nenorocire sè nascemu, si placerea
In pretiulu suferintiei sè fia pe pamântu!
Verdétia pentru-a creste de róua e udata,
Simtirea ominésca de tainice plântori,
Simbolulu veseliei o planta sfaramata

Si umeda de plóia stâ coperita 'n flori! . .
Nu te simtiai tu singuru scapatu de suferintia?
Nu esti tu june, mândru, ori-unde fericitu?

Si-ale vietii scumpe placeri fara caintia
Le-ai fi simtitu tu óre de n'ai fi patimitu?
Când la apusulu zilei, la câmpu, pe iérba verde
Cu 'n bunu amicu alu vietii ferice, liberi bându,
Ai desiértá tu óre paharulu, de n'ai crede
Câ 'n elu tu sorbi in pace placeri ce te incântu?
Cum vei iubi tu óre flori, câmpuri si murmura,
Sonete de Petrarca, cântu de privighetori,
Michel-Ange si Shakespear séu arte si natura,
De n'ai affá in tine dulci urme de plânsori?
Când dete Creatorulu etern'a armonia,
Si noptilor tacerea, si valurilor mersu,
N'ar fi lasatu elu óre unu chaosu d' insomnia,
De n'ar fi datu repausu si pace 'n universu??
De plângi? Nu ai tu astazi iubita 'ncântatóre?
Când o adormi pe bratie nu simti in alu teu sinu
Din trist'a ta junetia o amintire, care
Preface multu mai dulce surisulu ei divinu?
Cum? adi nu mergi cu dins'a ratacitorii pe
câmpuri,

Prin verdi paduri si riuri de valuri aurii?
Când séra perdeti drumulu nu vi-lu arata 'n
vânturi

Sub alu naturei templu, fantom'a din pustii?
Si nu mai simti atuncea, când lun'a luminéza
Pe ale tale bratie, culcatu, corpu-i frumosu?
Vediéndu pe-a ta carare a fericirii raza
In urm'a ei ferice n'ai merge bucurosu?
De ce dar te plângi inca? câci mândr'a existentia
Sub mân'a suferintiei la tine a patrunsu!
De ce uredi si astazi a ta esperientia,
Si reulu ce in bine la tine a ajunsu?
Copile! plângi p'aceea ce nu avù credintia
Si pentru care-odata tu lacrimi ai versatu!
S'o plangi . . . câci ea-i femeia si tu prin sufe-
rintia

Sè affi fericirea in lumea-ai fostu creatu . . .
In lupt'a ei amara ea totu te iubiá póte,
Destinulu inse numai sdrobi inim'a ta;

Prin ea tu poti d'acuma viéti'a a cunósce,
Si-o alta azi mângâe durerea de la ea! . .
S'o plângi . . . câci câ si visul trecù amoru-i,
care

Descrise-o rana cruda spre a te ferici,
In lacrim'a ei, crede, n'a fostu numai tradare,
Si de-ar fi fostu acést'a, s'o plângi! tu, scii
iubi! . .

Paris 1872 octombrie.

Petru V. Grigoriu.

Cursu elementaru de istori'a literatu- rei române.

(Urmare.)

Secolulu XVII.

9. *Vorniculu Grigorie Urechia*, celu mai vechiu cronicariu cunoscutu alu Moldovei, dicemu cunoscutu, pentru câ elu insu-si marturisesce, câ inaintea sa au fostu alti cronicari, cari s'au ocupatu cu istori'a tierii. lasându deosebite isvode de chronice. Unele din aceste si cele mai vechi erau scrise latinesce si slavonesce. Vedemu pe Urechia adese ori amintindu de Letopisetiulu latinescu séu slovenescu. Altele erau scrise si in limb'a romanésca, care si inainte de a se dedará de Vasile voda limba a statului, prin alungarea celei slavone, totu se intrebuintia in scrierile literare si private. Unulu din aceste Letopisetie si celu mai cunoscutu este acelu mentionatu de Urechia in prefaci'a sa si care se termina cu domni'a lui Petru Raresiu. Numele acestoru vechi cronicari si chiar scrierile lor n'au ajunsu pâna la noi, celu putinu nu ne sânt inca cunoscute.

De chiar Grigorie Urechia scimu fórte putinu. Elu erá fiulu lui Nestoru Urechia si alu Metrofanei, cari fundara in anulu 1604 monastirea Seculu, unde si sânt imormentati. Anulu nici alu nascerii, nici alu mortii sale nu-lu cunoscemu si in totu cursulu chroniceii sale nu-lu vedemu mentionându-se, dovada câ ori insu-si s'a feritu de o personala mentionare, ori câ dedatu cu totulu studiulu si scrierii chroniceii sale, elu s'a tinutu de parte de intêmplarile si afacerile politice. Stabil'a sa petrecere erá la satulu Prigorení aprópe de Têrgulu Frumosu, unde este si o parte de mosia, care in documente si pâna astadi se chiâma rediulu lui Urechia. Prigorenii prin incuscrire au trecutu catra famili'a Neculcésca si asiá acést'a mosia a fostu destinata sè servésca de resiedintia la doi din cei mai mari cronicari ai Moldovei.

Urechia a luat isvorele Letopisetiului

seu din chronicele anteriore ale tierii, din pre-dările betrânilor, din chrisovele domnesci si cu deosebire din chronicarii lesiesci, a carora limba precum si cea latinésca le cunosceá.

Scrierea lui Urechia intitulata : „Domnii Moldovei si viétia lor“ in 32 capete cuprinde istori'a tierii de la Dragosiu voda pâna la a dóu'a domnia a lui Aronu voda celu cumplitu, cuprinde prin urmare unu periodu de 244 ani, incependu de la 1350, dat'a cea mai probabila a intemeiării statului Moldovei luminandu cu anulu 1594. Pré putinu se vorbesce despre intepplările vechi ce au precedatu venirea lui Dragosiu si despre colonizarea romána facuta de Traianu, adeca despre ântâi'a descalecare a Moldovei, dupa cum o numescu chronicarii pamânteni.

Cu tóte aceste Urechia nu lipsesce de a constatá originea romána a Românilor, neuitându de a aminti si numele marelui lor fundatoru Traianu, unu nume scumpu si pe care îl gasimu in tóte chronicele si traditiunile nóstre nationale si intr'unu cursu aprópe de optu-spre-diece secolu pastratu intregu in gur'a poporului nostru pâna in díu'a de astadi. In tóta scrierea lui Urechia vedemu unu stilu energicu si barbatescu, in dóue cuvinte elu ne descrie o epócha, unu omu.

10. *Petru Movila* (1597—1647). Famili'a Movilescilor este renumita in istori'a Românilor, cá un'a ce pe la finele secolului alu XVI si in celu urmatoru a datu din sinulu seu mai multi domni acestor tieri. Petru Movila erá filulu lui Simeonu Movila domnulu Moldovei, si se nascu la anulu 1597. Prim'a educatiune si-a facutu in Moldov'a si si-o completá in Sorbodia la Paris, in acea scóla superióra, care si-a conservatu renumele seu din secolulu XII si pâna in dilele nóstre. De tineru a servitu in armat'a polona si se destinse in batal'á cea mare de la Hotinu din anulu 1631, dintre Poloni si Sultanulu Turcilor Osman II.

Nu scimu prin ce impregiurări se duse la Chievu, si la 1625 se facu monachu in monastirea Pecersc'a. Petru Movila indata ce a intratu in acésta monastire, a datu o nóua impulsione scólei fundate aci de o congregatiune ortodoxa. Elu a tramisu pe mai multi tineri cá sè studieze la academiéle cele mai renumite si-i puse cá professori in scól'a fondata de dinsulu. Murindu superiorulu acestei monastiri, elu fu alesu in loculu acestuia de archimandritu la 1628, éra la 1829 esarcu séu vicariu a bisericei ortodoxe din regatulu Poloniei. In acést'a positiune atátu prin nascerea

sa cea stralucita, cátu si prin talentele sale personale isi atrasese stim'a si respectulu tuturor a supra sa.

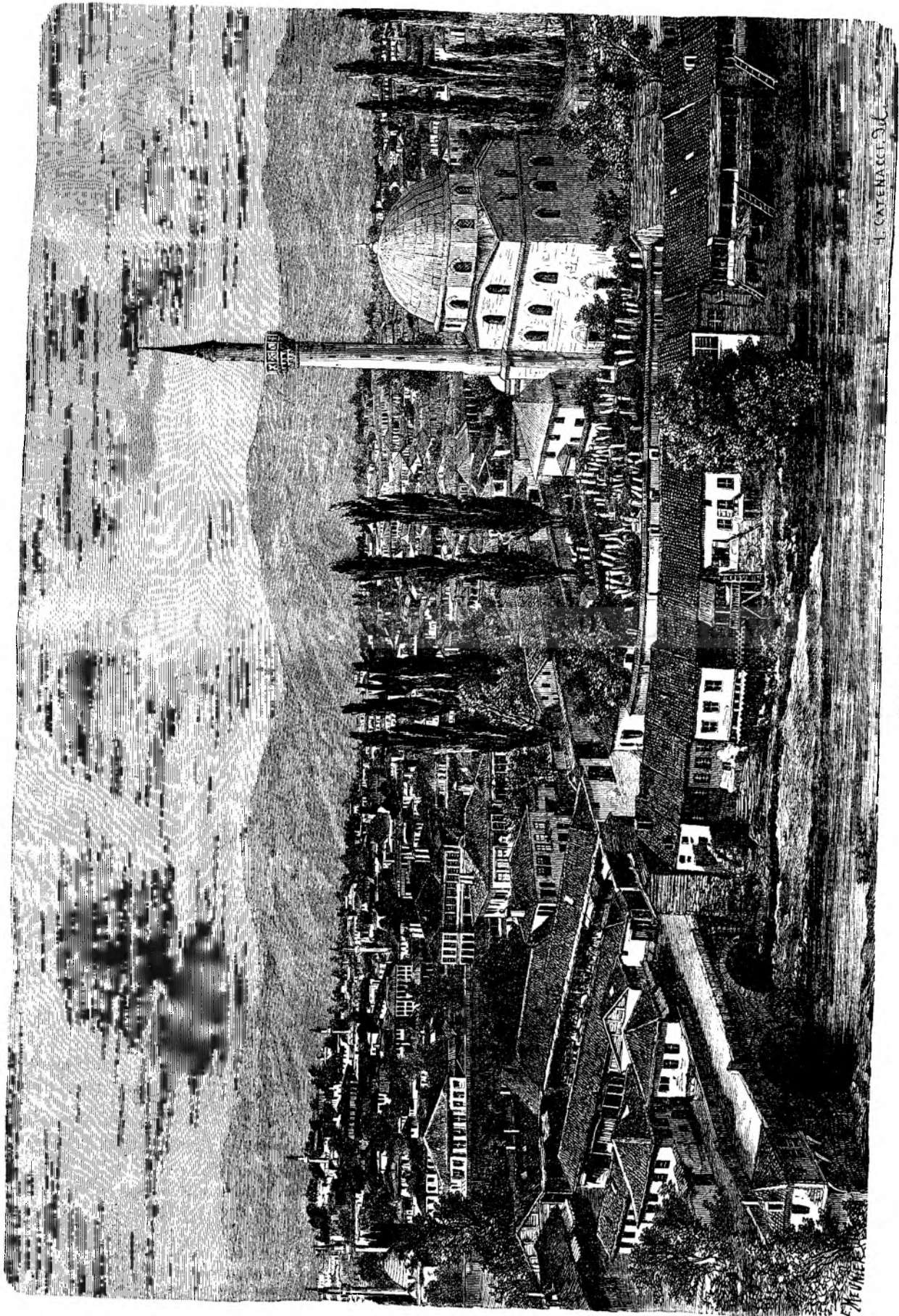
Cu ocasiunea alegerii unui nou rege Polonu, a lui Vladislavu alu IV, elu fu tramisu la Varsovi'a la 1632 cá represintantu alu mitropolitulu din Chievu. Pe cându erá inca aici, Petru Movila mijloci printre nobilii ortodoxi, cá sè-i conferésca gradulu de mitropolitu alu Chievului. La acést'a si reusi, si asiá elu fu alesu de mitropolitu si consacratu in Lemberg de catra Varlaamu Mitropolitulu Moldovei (1632—1655) in biserica romanésca dedicata Adormirei Nascátorei de Dumnedieu. Pe timpulu alegeri regelui in Varsiovia elu capeta multe drepturi atátu pentru biserica sa, cátu si pentru poporulu pastoritu de dinsulu.

Intorsu la Chievu, Petru Movila devini renumitu atátu prin virtutile sale pastorale, cátu si prin infintiarea de institute destinate pentru luminarea si in genere pentru cultur'a poporului. Asiá elu fondá o scóla pe care o transformá mai tardiu in academia teologica, cu unu cursu completu de teologia si filosofía, si unde studiele se predau in limb'a latina, polona si rusa. Infintiá o tipografia, in care se tiparira o multine de carti atátu bisericesci, cátu si de alte sciintie. Lânga aceste adaugá si o biblioteca pentru necesitatea academiéi sale. Pe tóte aceste le dotá fórte bine din averea sa propria. Renumele seu crescu si mai multu, cându se facu aperatorulu ortodoxiei bisericei orientale in genere.

Doctrin'a protestanta si in specialu cea calvina incepuse a se stracurá in biserica ortodoxa cu mai mare succesu, cându se vediu cá chiar patriareculu Cirilu Lucari erá aplecatu spre acést'a doctrina. Cá sè propage si printre Români acést'a doctrina, principii calvini ai Transilvaniei, intrebuintiara forti'a in contra Românilor de sub domni'a lor, si apoi respândira scrierile calvine in limb'a romána, ce petrunsera si in Principatele Dunarene.

Prin Russi'a mica incepuse sè se propage ide'a, cá biserica ortodoxa a admisu doctrin'a calvina. Cá sè inlature acést'a imputare facuta bisericei sale, Petru Movila strinse in resiedinti'a sa la anulu 1640 o adunare de episcopi, de archimandriti si egumeni, cá sè discute acést'a cestiune grava, care priviá pe tóta biserica ortodoxa. Aci se stabilira puntele principale de diferintia ale bisericei ortodoxe cu cea catolica si protestanta si pe bazea acestora Petru Movila compuse o „Espunere a credintiei Russilor“, pe care o tramise in limb'a gre-

Ternova.

ca si latina la patriarculu Parteniu I. (1639 — 1644) spre confirmare.

Pe atunci domniá in Moldov'a Vasile Lupulu (1634—1653). Acest'a vediendu turburările ce se procedeau prin propagarea doctrinei protestante prin tierile române, scrise patriarcului din Constantinopole si il indemnă, cá sè convóce unu consiliu la Iasi unde sè se desbata contessiunea lui Cirilu Lucari.

Patriarculu se invol si consiliulu se si adunà la Iasi in an. 1642. Cá delegati din partea patriarcului fura tramisi Porfiriu, fostulu episcopu alu Nicci si Meletiu Sirigu († 1664) senatoru celebru pe acelu timpu si celu mai infocatu adversaru alu dogmelor protestante. Cá delegati Rusi figuréza Isaia Trofinu, rectorulu academiei teologice din Chievu; Ignatiu Xenovici, predicatorulu si Iosifu Conovici archimandritulu. Din partea bisericei române au fostu Varlaamu Mitropolitulu Moldovei, Eulogiu episcopulu Romanului, Anastasiu alu Radautiului si Georgiu alu Husilor. In acestu conciliu se ceti mai ántâiu epistol'a sinodica a lui Parteniu I, patriarculu Constantinopolei, prin care se condamnă Cirilu Lucari si doctrin'a sa. Aprobându-se, se subscrise de toti si dupa aceea se tramise si episcopilor din Russi'a cá sè adereze la dins'a. Apoi se revisui si „Espunerea“ lui Petru Movilu si se admise cá confessiune, ce contineá credinti'a bisericei ortodoxe intregi. In anulu urmatoru cei patru patriarhi, impreuna cu conciliulu de resiedintia din Constantinopolu o aprobara in textulu grecescu.

(Va urmá.)

George Popescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmá.e.)

Sórtea contesei Maria de Rahon de acuma inainte erá hotarita, si nimica — celu multu numai o minune — putea sè scape copitulu ce purtá in sinu.

Cându in sér'a acelei dile Saint-Maixent merse in pavilonu sè vorbésca cu complica sa, elu o gasi blânda si supusa, si sinceru gata de tóte.

In diu'a urmatóre Lazaru fu insarcinatu a plecá spre Puy cu missiunea de a gasi pe jun'a femeia, a carei sciintia erá atátu de renumita si de a o aduce in castelu, si in casu de trebuintia, spre a o decide, sè-i promita munti de auru.

Elu revini a trei'a di nóptea cam tardiu aducându pe Simiona in siea dinnapia lui, pe care o condusesse marquisulu in drumulu lui sè-lu astepte la o departare óre-care.

Successulu Franciscei Arzac fu completu.

Ea placú contelui prin fizionomi'a sa modesta si

reservata, care se unia asiá de bine cu rar'a frumse-tia a trasuriloru sale; elu vorbi timpu indelungatu cu ea si simti incredere mare, vediendu cá ea intruniá la simplicitatea sa naiva o sciintia cástigata si esperinti'a unei practice renumite.

Ea seduse pe contess'a prin dulceti'a maniere-loru sale si prin a voci sale.

In fine, din diu'a prima si aprópe din ór'a prima, Francisca Arzac (pe care noi vomu urmá a o numi Simiona Raymond) cástigá pe servitori, dovédindu-le, prin purtarea si vorbirea sa, cá ea nu cauta a se prevalá fatia de ei usandu de importantia mare ce resulta din situatiunea sa in castelu.

In câtu pentru intendantulu Lactance, elu se inamorá numai decátu de perulu lungu rosiiu si de ochii mari ai Simionei, si nu jurá decátu pentru ea.

Frumós'a Olimpia felicitá pe Saint-Maixent pentru acésta alegere atátu de norócósa, in persón'a unei femei, alu carei exterioru seducatoru si ipocrisia perfecta puteau sè delature pâna si umbr'a nencred-derii.

Pe scurtu, precum vedemu, reesitul celu mai completu incununá machinatiunile mârsiave ale infamiei gentilomului, si Dumnediu celu dreptu pareá cá-si întórce ochii sè nu véda crim'a ce avea sè se fa-ca acusi.

Totusi mai remase a delaturá o pedeca din urma.

Anastasia Gaudin, acea femeia de casa stricata de versatu, care simtiea pentru Lazaru o slabiciune gingasia, in câtu privesce moravurile erá atacabila, inse erá neatacabila in ceea ce privesce alipirea cea mai adâncea ce nutriá ea pentru contess'a.

Servitorulu marquisului, dupa ce o incercá in pri-vinti'a acést'a, previni pe dlu seu, cá ori ce incercare de coruptiune ar fi de prisosu, prin urmare pericu-lósa.

Inse se intielege, câtu de necessaru erá, cá pe lângá contess'a sè fia o persóna de totu devotata cri-minaleloru proiecte, a caroru realisare nu putea sè in-tardie multu.

Neputendu-se a se cugetá d'a corumpe pe Anastasia Gaudin, se decise a o departá, si spre a reesi se puse in curgere unu mijlocu infalibilu.

Scimu, eá in dilele sale frumóse din strad'a Lat-terne, Simiona sè ocupá de chemia si compunea beu-turi farmecatóre si altele de totu genulu.

Câte-va picaturi din o licóre pregatita de ea fure versate de Lazaru in beutur'a Anastasiei.

In aceea-si séra, femeia de odaia in cuprinsa de niste friguri strasnice, si dupa acele friguri urmá o slabiciune fórte mare si atátu de cumplita, incátu si viéti'a i erá in pericolu, care pentru câtu-va timpu, alu carui terminu nu se putea prevedé, o faceau abso-lutamente incapabila sè lucre ceva séu sè aiba ori ce alta ocupatiune.

Nimicu mai nepotrivitu decátu aceea neputintia repede intr'unu momentu in care trebuia sè se indo-iésca activitatea.

Celelalte cameriste ale dómnei Rahon erau fórte tinere si le lipsia esperinti'a trebuinciósa spre a veni cu folosu intru ajutorulu mósiei.

Deci fara cea mai mica intardiare, Anastasia Gaudin trebuia sè se inlocúesca prin alt'a.

Dar a gasí de odata o persóna démna in tóta

privinti'a a ocupá lînga contess'a o insarcinare de incredere, erá greu.

Greutatea parea fôrte mare, când spre norocire Lactance, intendantul modelu, scóse pe domnu sei din acést'a confusiune.

Elu merse la Annibal si dupa salutàrile sale indatinate, i dise (cerendu iertare pentru marea sa libertate) cá elu cunóse intr'unu satu pe mosi'a contelui o fêta de omenía, matura, de care raspunde cá de sine, perfectu in curentulu servitielor, si capabila de a ocupá interimalu postulu Anastasiei.

Acea fêta matura, cu atât'a caldura recomandata de Lactance se numiá Marinetta.

Cetitorii nostri sciu de multu timpu din raportulu lui Lazaru catra Saint-Maixent, cá aceea erá amant'a betrânului ipocritu.

Precum bine se póte presupune, Lactance o propuse lui Rahon la indemnarea marquisului.

Contele erá mai orbu decâtu totu-de-una facia de intendantul seu. Cautiunea lui Lactance avea mai mare valóre pentru elu, decâtu tóte informatiunile lumiei.

— Ada câtu mai iute pe protegiat'a dtale, — i dise elu, si déca figur'a ei va câstigá simpathi'a dómnei contesei, servitiile sale voru fi bine primite inca de acuma.

Peste dóue óre, Marinetta, cu unu micu pachetu in mâna si mai rosia decâtu unu macu, sosi in castelu.

Aceea erá o fêta de vr'o trei-dieci de ani, mica, putinu cam grasa, mai frumósá decâtu urita si in adeveru n'avea o fatia rea. Trebuiá observata de aprópe spre a descoperi, cá privirea ei intunecata si nesigura tradá multa violenía.

Ea nu cutediá se-si inaltia ochii inaintea lui Annibal, care naturalminte cugetá cá aceea confusiune suspecta este o frica.

Marinetta in tinereti'a sa a servitu doi ani la o cetatiana bogata din Clermont.

Moravurile ei deja sdruncinate si óresi-cari fapte de necredintia o scósera din acelu servitiu.

Nimene in acelu giuru, afara de Lactance, nu cunoscea acele amenuntimi.

Precum se vede, intendantul putea sè anuntie cu singuritate o femeia de casa experimentata.

Marinetta placú dómnei Rahon si ea fu aplicata indata in noulu seu servitiu.

Asiá dara tóte reesira, si de acum inaintea contess'a nu se aflá incungiuurata, in propriulu seu castelu, decâtu numai de fiintiele si sufletele afurisite ale marquisului Saint-Maixent.

Ingerulu erá in mânile demonilor.

Dram'a avea sè se incépa, cu atâtu mai ingrozitoru, cu atâtu mai intunecosu: cu câtu aceea urmá sè se jóce fara sgomotu, la umbra si in tacere.

Cu riscarea de a obosi pe cetitorii nostri, ni pare neamânabilu a reveni asupra unei afirmatiuni pe care mai de multe ori amu repetit'o.

Sosiramu la unu punctu alu naratiunii nóstre, in care va trebui sè povestimu nisce fapte atâtu de neaudite si atâtu de imposibile in aparintia, in câtu simtimu trebuinti'a sè dicemu éra si cá tóte sânt absolutamente si literalmente istorice.

Noi nu suntemu aice decâtu copistulu, celu multu arangetorulu unoru documinte autentice si in-

discutabile, de órece acele documinte sânt totu-odata actele unui procesu renumitu.

Unu romantieru creându unu opu de curata imaginatiune, n'ar puté inventá nimicu ce ai semená cu ce vomu scrie noi, si preocupatu mai nainte de tóte de verosimilitate s'ar ferí a spune adeverulu.

In loculu indrezneli neaudite a unoru ticalosi, elu ar pune nisce combinatiuni ingeniose.

Avere-ar elu dreptu? dóra; dar noi voimu sè facemu altu ceva.

Acést'a nu e vr'o fictiune, ci unu procesu verbalu.

Cinci septamâni trecura, de cându Simion'a s'a asiediatu in castelu si Marinett'a si-ocupá postulu, si in acestu restimpu nici unu incidentu nu intrerupse traiulu monotonu alu persónelor nóstre.

Marquisulu se feriá fara afectatiune a se gasi singuru cu mósi'a; numai in fie-care séra la o óra hotarita inainte se intalniá cu ea in galeria, unde fara a se opri i dicea aceste dóue cuvinte:

— E bine? . . .

— Inca nu, — response Simiona.

Joi, in patru-spre-diece aprile elu o intalni cá totu-de-una, si la intrebarea indatinata ea response:

— Mâne.

XVI.

Diu'a urmatore.

Nici marquisulu Saint-Maixent, nici frumós'a Olimpia nu-si inchisera ochii in decursulu noptii ce urm'a dupa laconic'a insciintiare a mósiei.

Acést'a din urma nici nu se insielá.

In alta di vineri, desu-de-deminétia se propagá in totu castelulu, cu iutiél'a fulgerului, sgomotulu cá dómna'a Rahon a inceputu sè simtiésca primele dureri.

Apartamentul contesei se compunea din o antisiambra, unu micu salonu, o odaia de culcatu fôrte mare, unu mare cabinetu de toaleta, unu oratoru si de unu budoaru.

Antisiambra se deschidea spre o galeria maréti care serviá pentru totu etagiulu primu a castelului.

Budoarulu, oratorulu si cabinetulu de toaleta atêrnau de odai'a de culcatu.

O usia facuta in budoaru, si mascata prin tapete, sustinea comunicatiunea cu apartamentul contelui.

Nisce trepte serviau pentru cabinetulu de toaleta. Acele se despartieau in dóue la inaltimea partelului. La drépt'a conduceau la camere si bucatarii; in stâng'a se finiau la o usia mica totu-de-una inchisa si care conducea in parteru.

Acést'a descriere repede topografica fu trebuintiósá pentru complet'a si usiór'a intielegere a scenelor pentru cari apartamentul contesei va servi de teatru.

Erá nóue óre deminétia.

Dómna'a Rahon, culcata, dar nu adormita, se aflá singura cu Simiona Raymond si cu Marinetta in momentulu in care ea simti pentru prim'a-óra un'a din acele suferintie ascutite, cari facu sè tresare corpulu, inghiatia de gróza sufletele cele mai tari, si sânt prevestitórele maternitáti din diu'a in care Ddieu a disu Evei blondine, gonita din paradisu:

— Vei nasce in dureri.

Contess'a deveni palida si scóse unu tipetu; dar acést'a slabitiune naturala nu durá decátu vr'o dóue secunde si o urmá o linisce relativa.

Simiona se aplecá spre patu si siopti cu vocea cea mai dulce si mai plina de iubire:

— Curagiu, dómn'a contessa, curagiu si sperantia buna; prob'a mare se va incepe, dar voi face cum voiú scí mai bine si Ddiu si-va dá puterea trebuinciósa.

Dómn'a Rahon surise Simionei si respunse:

— Oh! eu n'am frica; dar am fostu surprinsa si pentru acést'a am strigatu; inse voiú îndurá din tóta ánim'a torturele cele mai spaimantátore, de va trebui voiú dá viéti'a me spre a audí sunendu la urechile mele primulú tipetu alu fiului meu.

O rángire involuntara increti budi'a Simionei, dar acést'a nu fu unu surisu.

— Serman'a femeia, — si-díse ea fórte incetu, — pentru ce trebue óre cá fatalitatea sè dispuna astfel! Ea nici nu va cunósce copilulu ei . . . Maternitatea sa va fi numai unu visu . . . Destinulu voiesce asiá; nu te poti luptá in contra destinului.

— Insciintiéza pe contele, — continuá dómn'a Rahon, — sè vina numai decátu aice, cáci presinti'a lui me va intari. Sufletulu meu e tare si va remané tare; dar nu sum indatinata de a suferi si me temu cá voiú slabi.

Marinetta esi numai decátu din odaia cá sè implinésca unu ordinu adressatu ei, si Simiona, despletindu perulu celu lungu alu contessei, lu-impleti in o singura còda, care cadea josu pe spate, precum erá datin'a sè se faca in timpulu acel'a femeilor aprópe de a nasce, si cari timpu aveau sè remana nepepenate.

Abiá fini ea acésta ingrigire, cându Annibal intrá.

Elu erá mai palidu si mai agítatu, decátu ins'a-si dómn'a Rahon.

Se apropiá de patu, prinse in mânilé sale tremurátore ambele mâni pe cari i le intinse soci'a sa, le strinse la ánim'a si gângavi cu o voce abiá distincta:

— Scump'a mea multu iubita, éta momentulu a sositu . . .

Nu mai putè sè vorbésca. O emotiune atátu de puternica lu-predomni, incátu cuventulu i muri pe budie.

— Da, momentulu a sositu, amicu meu, — respunse contess'a cu unu felu de taria fara voia, cáci ea se vedea mai tare si mai puternica decátu acela, pe care a contatu s'o incurageze. Sufletulu meu si viéti'a mea sânt in mânilé lui Dumnedieu; speru, cá in bunetatea sa me va tiné pentru dta; dar de cumva s'ar fi decisu altfelu, de cumva diu'a care se incepe are sè fia cea mai din urma pentru mine, tidiu si ti-o repetu, cá in tóta viéti'a mea nu s'a stèrnitu nici o idea in spiritulu meu, nu s'a ivitu nici o palpitare a ámei mele, decátu pentru dta. Credu, cá nici odata nu te-am ofensatu, speru cá totu-de-una te-am facutu fericitu, conformu datoriei mele de femeia crestina si de sociá credinciósa, — si acésta datoría a fostu u óra de implinitu, cáci te-am iubitú din totu sufletulu meu. De cumva inse totusi am gre-sítu, de cumva dóra totusi te-am ofensatu, fara sè scíu si fara sè voiescu, ti-ceru iertare si te rogu a uitá. . . .

— Sè me ofensezi tu, Mario! — esclamá contele Rahon, cadiendu in genunchi inaintea patului, frantu ce erá prin induiosierea sa, — tu, cea mai perfectá si cea mai iubita între femei: oh! nici odata! De cându binecuventarea dumnedieiesca te-a facutu dulcea mea sociá, nu mi-ai datú decátu fericire.

— Multiamu! . . . siopti contess'a respunsiendu prin o stringere slaba a mânilor sale mici infocate prin stringerea ardenta a lui Annibal . . . Acuma Dumnedieu faca cu mine ce va voi . . . Sum liniscita si sum fericita . . .

Acésta scena petrundietóre fu intrerupta prin sosirea dómn'ei Chavigny, care grabi sè imbratisieze pe vér'a sa cu tóte impressiunile gingasiei celei mai viue, si declará, cá nu o va mai parasí nici o minuta pâna la momentulu nascerii.

Totu in acel'a-si timpu Marinetta vini sè anun-cie, cá marquisulu Saint-Maixent astépta in antisiambra si cere favorulu d'a fi admisu a presintá contessei espressionea interesului seu adâncu si a dorintielor sale sincere.

Marquisulu, la ordinulu contelui, fu introdusu indata si se exprimá atátu de caldurosu, incátu Annibal si dómn'a Rahon fure fórte emotiunati.

Cam peste unu patraru de óra de linisce durerile renecepu, si contele, frântu de nelinisco, si-aplecá fruntea pe ferulu unei feresti.

Si nu peste multu durerile nascerii se marira fara sè produca resultatu, si Simiona, apropiandu-se de Rahon i siopti, cá nascerea are sè fia grea, si cá intr'unu momentu séu altulu starea contessei póte sè devina periculósá.

O mare parte a dilei trecú; crisele urmau criselorú; puterile bolnavei slabiau; ea nu mai vorbiá; o tacere inspaimantátore domniá in odaia mare si nu erá intrerupta decátu din timpu in timpu de niste gemete gelnice si de niste strigate cari sdrobiau sufletulu.

Annibal, stringèndu-si capulu inferbintatu cu mânilé sale incrucisiate, simtiea ratiupea sa ratecindu, si se intrebá déca n'a ajunsu elu óre jocarí'a unui visu infricosiatu?!

Frumós'a Olimpia si-stergea necontentitu ochii, spre a-i rosí, si pacea tóte cá sè para a oprí trecerea unoru lacrimi ce nu curgeau.

Simiona Raymond se multiplicá, neparasindu patulu de durere alu Maríei, decátu spre a se ingrigi de pregatirea unei beaturi compuse din substantie necunoscuté, ale carorú dose le mesurá incetu.

Sosi murgulu serei; apoi urmá intuniculu. Marinetta aprinse câte-va lumine asiediate in candelabre de pe caminu, asiá cá sè respandésca lucóre de ajunsu.

Dómn'a Rahon, fara simtire, slabita de totu, cu ochii ficsati si fara priviri, parea cá abiá respira, si fati'a sa galbena oferíá unu aspectu de cadavru.

— Dumnedieule! — gângavi contele cuprinsu de o adeverata agonía morala; — Dumnedieule! totulu s'a finitu; ea va muri!

Simiona Raymond facú din capu.

(Va urmá.)

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	28 9	E. 15 d. R. c. p. Moisi Arap.
Luni	29 10	Taiarea cap. pr. Ioan Botezat.
Marti	30 11	ss. pp. Alesandru, Ioan, Paul.
Mercuri	31 12	pun. briului Maicii Dlui.
Joi	1 13	Incep. indic. c. p. Simeon, c. Marta.
Vineri	2 14	ss. mm. Mamant, Diomid, Iulian.
Samb.	3 15	s. st. m. Antim, c. p. Teoctist.

Damele române din Abrudu.

Iertati-me, dle redactoru, că numai acuma vinu a dá publicității o întreprindere sânta si nobila a damelor noastre române din Abrudu. Me mângăia inse acea convingere, că ce e bunu si frumosu, nici odata nu vine tardiu.

Damele române din Abrudu, sciindu că chiazarea cea mai sublima a femeii este a conlucrá la innaltierea invetiamentului pentru fete, inca mai de multu incepura a se ougetá despre infintiarea unui fondu, din care sè se póta întemeiá o scóla de fetitie, fara deosebire de confessiune.

Ide'a acést'a fu salutata cu caldura din tóte partile. Spre a caracterisá in câtu-va entusiasmulu, voiú aminti numai unu episod. Am fostu de fatia când o veduva cu patru baci minoreni, vini cu graba mare sè se inserie si dins'a si sè contribue la moméntu pentru realisarea planului frumosu.

E bine, ide'a s'a pusu in lucrare. Si acuma numai de la zelulu si constanti'a onorab. noastre dame atérna, cá aceea sè se si realizeze câtu mai curéndu.

Usezu de acésta ocaziune, spre a respunde si la o întrebare. Am cetitu in nr. 50 din 1876 alu pretiuului diáaru „Familia“ ce redactati, cá onorab. adunare a reuniunii femeilor române din Brasiovu, prin comitetulu seu, facea întrebarea, cá ce s'a alesu din proiectulu pentru infintiarea unei scóle de fetitie in Abrudu? proiectu conceputu cu multi ani mai nainte si pentru a caruia realisare s'a si inceputu formarea unui fondu, amintindu-se totu-odata si scóla de fetitie din Câmpeni. Mai departe acel'a-si comitetu face întrebarea, cá pute-s'aru infintiá de odata ambele scóle, si cea din Abrudu si cea din Câmpeni?

La aceste întrebări am onóre a respunde cu tóta stim'a, cá femeile române din muntii apuseni si a nume din Abrudu, au si infintiatu inca din anulu espiratu frumos'a întreprindere, in modulu acést'a:

Zelós'a si neobosita matróna, onorabil'a dómna Rosalia Popu, care la tóte ocaziunile isi manifestéza prin fapta spiritulu seu nobilu si filantropicu, participându dimpreuna cu onorab. seu consorte la tóte eamenele, — in contielegere cu bravulu parocu localu, dlu Dionisiu Adamoviciu, conchiamá in 1 martiu 1876 pe tóte femeile române din Abrudu la o adunare generala in casele sale proprie. Adunându-se mai tóte, dómn'a conchiamatóre descrie cu coloru viue scopulu acestei adunári. Apoi adunarea se constituí. Presiedinta se alesc prin aclamatiune dómn'a Rosalia Popu, vice-presiedinta dn'a Elena Adamoviciu, secretaresa dómn'a Eleonora Jantea, cassiritia dn'a ved. Francisca Cumanu; éra membre in comitetu se alesera

dómnele: Elena Adamoviciu, Ioana Balasu, Francisca Cumanu, Ana Lobontiu, Maria Fizesianu, Ana Crisianu, Elena Popu, Elena Mechei, Sofia Gabor si Luiza Jula.

Dupa aceste se decise, cá membrele sè fia de trei categorii: 1) membre fondatore cu 5 fl. si pe tóta lun'a regulatu câte 10 cr., — 2) membre ordinare cu 1 fl. pe anu si 10 cr. pe luna. — si 3) membre ajutatóre cu 10 cr. pe luna.

Apoi, cá reuniunea acést'a sè aiba unu temeiú legalu, s'a decisu a i se face statutele. Dlu parocu Dionisiu Adamoviciu a si compusa acele statute, si siat gata spre a se substerne la guvernulu.

Dar ce e mai frumosu, onorabilele dame au si inceputu a contribuí numai decátu, insinuându-se cá membre fondatóre 14 inse si a nume dómnele: Elena Adamoviciu, Elena Popu, Francisca Cumanu, Ana Lobontiu, Luiza Jula, Maria Fizesianu, Rosalia Popu, Ioana Balasu, ved. Ana Crisianu, Elisabeta Furdú, Veta Pasca, Iuliana Crisianu, Sofia Gabor si Maria Góntiei; cá membre ordinare 20 si a nume dómnele: Francisca Romanu, Elena Mechei, Eugenia Mladin, Maria Mestecanu, Iuliana Siulutiu, Rafila Fauru, Sofia Tobiasiu, Maria Goia, Veta Leacu, Ana Popu, Veta Moldovanu, Elena Zlăneanu, Maria Misarosiu, Salvina Furdú, Elena Cobori, Maria Tomusiu, Elena Eteru, Rosalia Pasca, Maria Mestecanu, si Maria Mestecanu a lui Ionu; cá membre ajutatóre dómnele si domnisiórele: Elena Telea, Sofia Devianu, Salvina Pasca, Maria Negru, Veta Oprisiu, Sofia Zlăneanu, Veta Pasca, Teresia Tomutia, Maria Siandru, Elena Vitea, Rachi Hazu, Tina Ratiu, Varvara Romanu, Nica Jula, Salvina Furdú, Eleonora Cumanu, Iuliana Adamoviciu, Judita Adamoviciu si Ana Hazu.

Sum'a totala ce a incursu este 140 fl. 50 cr. la care vine a se adauge sum'a de 84 fl. 1 $\frac{1}{2}$, incassata in favorulu numitului scopu din vinitulu unei reprezentatiuni teatrale române, care s'a datu de tinerimea româna din Abrudu in éra'n trecutá. Astíelu sum'a întregá este 224 fl. 50 cr. si 1 $\frac{1}{2}$.

Éta rezultatulu ostenelelor damelor române din Abrudu. Éta frumseti'a si marimea de spiritulu secului frumosu din muntii apuseni!

R. Jantea.

Ana Olteanu n. Popu-Maioru.

Bai'a Sângeorgiului românescu aug. 1877.

Domnule redactore!

In unulu din numerii precedenti ai stimatei foi ce redactati, a-ti binevoitu a publicá trist'a seire despre mórtea repentina a dómnei Ana Olteanu nascuta Popu-Maioru, si inmormentarea acesteia in cimitériulu din Sângeorgiu in 23 júliu c. n. Dá-mi voia, dle, sè mai vinu odata a supra acestei fericite decedate; ér onorabilele cetitóre sè binevoiesca: me excusa decami permitu a-le întretiné unu momentu prin infatisiarea unei scurte schitie biografice; déca voiú cereá a-le presintá unu adeveratu modelu de femeia româna, o mama binemeritata de natiune de patria si de omenime.

In lumea moderna s'a incetianitu datin'a de a glorific'a omenii dupa meritele câstigate pe altariulu patriei a omenimei s. a. dupa titule si orduri câstigate in semnu de remuneratiune, dupa ranguri si sacrificie materiale. Déca tôte aceste merita stima si recunoscintia, déca tôte merita unu locu demnu in cartea civilisatiunii unui poporu, atunci nu mai putinu trebuesce sè apretîamu si glorificâmu la unu omu fia de ori ce conditiune, virtutea, acésta fic'a divina ce procuréza omului adeverat'a diploma de nobilitate, ce-lu face sè parasésca naturalitatia sa si sè se apropia de idealitate. Virtutea este isvorulu culturai si civilisatiunii unui omu cá si a unui poporu. Virtutea este diademulu ce face din simplu cetatianu, principe; este coron'a ce face din femeia regina diriginta de destinele societâti omenesci. Virtutea femeiesca de a fi sora brava, socia credintiosa si mama buna, mama precum ni recomanda celebrulu Rousseau, iubitor si buna crescatore; acésta virtute fundamentala a promovatu pe popore la progresu, la sciintia si la cultura. Unu poporu cu femei brave si virtuose, cu mame bune, a avutu totu-de-una si barbati bravi, virtuosi resoluti la fapte maretie si perseveranti in lupte; unu poporu cu mame virtuose a fostu totu-de-una cu vietia si istoria glorioasa.

Ana Olteanu n. Popu-Maioru a fostu un'a din acele rari matrone române, in care virtutea femeiesca era personificata si prin care virtute si-a câstigatu unu titlu de nemuriri, unu titlu prin care se face demna a fi inregistrata in cartea omenilor celor mai meritati pentru natiune, in catalogulu celor mai bine meritati membrii ai natiunii române si a fi conservata de modelu pentru multele dintre tinerele nostre mame ce mergu pâna a-si parasî si limb'a in care a fostu fericite a rostî primele cuvinte si a suge primele simtiente in lume.

Cei ce cunoscuramu pe acésta nobila matróna si Româna, aducemu unu tare micuti tribut de veneratiune si stima cându ni permitemu a presintâ publicului mai largu o scurta schitia din vietii sa.

In credintia cá implinescu o sânta datoría, datoría cu care sântemu de obligati facia de tôte persónele binemeritate pentru natiune, si in sperantia cá publiculu va primí cu placere acestu scheletu biograficu, îmi permitu a face acest'a folosindu-me de unele date primite de la o mâna amica.

Ana a salutat primele radie de lumina in 15 martie 1815. Parintii ei au fostu Simione Popu-Maioru si Ana sora dulce cu Petru Maioru, una din cele mai venerabile familie de pe acelu timpu, cându Românilu îndurá cele mai crâncene suferintie si era tractatu de paria in patria sa . . .

Anii tineretii si-a petrecutu dins'a la sor'a sa Maria casatorita Buteanu, care pe acelu timpu se aflá aplicata la curtea domnesca din Iasi. Aci capetá dins'a o crescere esemplaria, ér indata dupa reintórcere in patria isi alese de consorte pe bravulu cetatianu si comerciantu românu Ionu Olteanu din Reginu si acés't'a o facú in fraged'a etate avêndu abiá 15 ani. De la acestu momentu gasimu pe Ana Olteanu totu-de-una la postulu ei de consorta credintia si cá atare impar-tindu cu consortele seu tôte necesurile lunei si servindu-i de buna consolatore. Casatori'a lor a fostu binecuvantata cu 5 prunci, de cari dins'a purtá cea mai mare grija pentru a fi bine educati si a deveni adevirati cetatieni si cetatiene. Tóta bucur'a vietii

si-o concentrá in bravii sei baiati carora le-a si datu o crescere ce póte servi de modelu la ori care mama româna. Greutátile casei le portá cu o sêrguintia esemplara.

Sculele sale au fostu : Elena maritata si astadi veduvita baronesa de Popu, demn'a consorta a fericitului cându-va Ladislau Basiliu baronu de Popu, destulu de cunoscutu la totu Românilu.

Constantinu fostu professoru mai multu timpu la gimnasiulu din Craiova, ér astadi administratoru de mosii in Români'a libera si independenta.

Maria, maritata dupa Georgiu Filippu, bravulu Românu si advocatu provincialu in Alba-Iulia.

Ioane, fostu comerciantu la Reginulu sasescu care a repausatu in 2 ianuaru 1869 si

Ana, maritata dupa bravulu proprietaru românu si meritatulu anteluptatoru alu causei nationale din 1848—49 Nicolau Sandoru de Vistea locotenente c. r. in pensiuene.

La anulu 1860 remase veduva si de aici incolo portá si comerciulu numai singura, pâna la an. 1869, cându dupa mórtea fiului seu Ionu s'a mutatu la fic'a s'a Ana de Vistea in Orda-de-diosu, unde si-a petrecutu restulu vietii.

De la anulu 1874 capetandu unu morbu rheumaticu, a inceputu a frecuentá baile Sângeorgiu Nasudului. In iern'a anului 1877 prin o noua recire i s'a potentiatu morbulu si a inceputu a suferi greu de peptu. In 15 iuliu a. c. sosí la bai'a din Sângeorgiu pentru a-si usurá suferintiele. Inse abiá dupa câte-va bai in 21 iuliu la 4 ore p. m. dupa o baie rece fu atacata in modu repentinu de tambla si in câte-va minute si-a datu sufletulu.

Acésta morte repentina causá o consternatiune generala nu numai a supra iubitorilor ei membrii de familia dar a supra intregulu publicu.

Inmormentarea a fostu una din cele mai frumoase. Umbra marétia si demna fiica a natiunii, binecuvantata si eterna sè-ti fia memori'a ; ér esemplulu vietii tale urmatu de tôte mamele române!!!

Publicu.

T Ê R N O V A.

— Vedi ilustratiunea de pe pag. 413. —

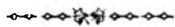
Unulu dintre episodele cele mai importante ale resboiului actualu este ocuparea orasiului Têrnova de catra rusi. Acés't'a, precum cetitorii nostri sciú, s'a intemplatu inca mai de multu, — de si marele duce Nicolae numai la 12/24 augustu si-a facutu intrarea triumfala acolo.

Têrnova odinióra a fostu capital'a Bulgariei. De aici s'au pornitu rescólele din 976 si 1186 in contra Bizantinilor. Ea a fostu resiedinti'a celor mai de frunte episcopi. Industri'a si comerciulu seu in timpurile trecute au infloritu fórte, dar nici astadi nu-su neconsiderabile; ceca ce se probéza si prin aceea, cá mai multe staturi au acolo consulate. Numerulu locuitorilor sei se urca la 12,000.

Inse Têrnova si in privinti'a strategica e importanta, cáci situata la marginea Balcanilor, acestu orasiu forméza o basa considerabila pentru ocuparea strimtorilor din acesti munti. La Têrnova se intrunescu mai multe cai de comunicatiune, a nume de catra Silistria, Rusciucu, Sistova si Nicopoli; va sè

dica mai tóte drumurile ce vinu de la Dunare spre Balcani, trecu prin Têrnova.

Din Têrnova dóue drumuri conducu prin Balcani. Departarea de la Rusciucu si pâna la Têrnova e cam de 60 mile englese; de aici calea duce între Balcani in Chezanli prin strimtóra Sîpca, unde in septemânile trecute asiá de multu sânge s'a versatu.

Ajutóre pentru ranitii români.

Clusiu, 18 augustu n. Spre ajutorirea vulnerabilor din armat'a româna au incursu la subscris'a pâna astadi :

1) In bani de la domnii si dómnele : Gavriila Iliesiu 10 fl., Ananie Trombitiasiu 10 fl., dn'a Iuliana Francu 10 fl., dn'a Caterina Filipescu 10 fl., dr. Greg. Silasi 8 fl., Alesandru Glodeanu 5 fl., Rud. Fogarasi 5 fl., Alesandru Lazaru 5 fl., Vasiliu Rosiescu 5 fl., Basiliu Almasianu 5 fl., Alexiu Poppu 5 fl., George Domsia 5 fl., Ladislau Vajda 5 fl., Stef. Todoru 6 fl. in argintu, dn'a Ana Germanu 5 fl., dn'a Lazaru Baldi 5 fl., dn'a Iosefina Macedonfi 5 fl., dn'a Carolina Zelenka 1 $\ddagger$, dsiór'a Emma Popu 4 fl. in arg. Victoru Puposiu 3 fl., Unu veru a lui Papiu Ilarianu 3 fl., Nic. Popu 2 fl., George Ioanovici 2 fl., dr. Aureliu Isacu 2 fl., Gavriila Manu 2 fl., dsiór'a Veronica Vajda 2 fl., dn'a Susana Leményi 2 fl., Ioanu Russu 2 fl., Órecine 2 fl., Unu popa 2 fl., Unu advocatu 1 fl., Unu evreu 1 fl., Unu honvéd 1 fl., Chiriacu Bacila 1 fl.

Sum'a totala : 141 fl. si 1 galbinu.

2) In naturalii : Maria Turcu 2 chilogr. scama, Elena Puposiu 50 grame scama, Teresia Baldi 35 gr. scama, Rosalia Ratiu 30 gr. scama, Rosalia Papu 29 gr. scama, Ioana Horgosiu 10 gr. scama, Rosalia Ratiu 6 metre 22 centimetre fasia, Maria Iliesiu 62 metre 20 centim. fasia.

Din sum'a banilor de mai susu se acoperira spesele pentru tiparituri si espeditiune cu 12 fl. 76 cr., ér cu restulu de 128 fl. 24 cr. se cumperara 260 franci. Acestia dimpreuna cu galbinulu din lista si cu naturaliale susu-însirate se espedara astadi dlui presied. alu societátii „Crucea rosie“ din Români'a principelui Dim. Ghica.

Dsiór'a Ida Mladinu din Macea 2 kg. 69 dgr. scame; dr'a Sofia Oprea din Macea 1 kgr. 5 dg. scame; dr'a Sidonia Oprea din Macea 96 dg. scame.

Dn'a Ioana Badila din Sibíiu, $\frac{5}{4}$ kgr. scame, 6 fasii, 25 triangle si 32 comprese.

Dn'a Ecatarina Dragiciu din Deva, $\frac{1}{2}$ kgr. scame.

Armat'a româna a trecutu Dunarea.

Scirea acést'a, strabatêndu pe ori-unde mân'a lui Dumnedieu a respânditu odrasl'a româna, a facutu sè tresara ânimele ca la amintirea sgomotelor de vitezia, si de isbânde strabune. Mame, surori, sotii si copíi au stersu lacrima ce le brazdá fati'a dupa fiulu, fratele, sotiulu si parintele plecatu la hotare, si au strigatu cu tiér'a intréga : Traiesca armat'a româna!

Dar, mame, surori, sotii . . . . dar tiér'a intréga insoti-va armat'a româna numai cu lacrimi de iubire, numai cu urári pornite din caldur'a ânimei, numai cu binecuvêntările si regela altarelor ?

Nu va fi asiá!

Acea mama, acea sora, acea sotia . . . iubescu pe sotiulu, pe fratele, pe fiulu lor, care cu taría de ânima, impunêndu tacere durerii despartirii si stavila facêndu din patriotismulu lacrimelor neputincióse, voru priví cu ochii prevedietori vítorulu si voru lucrá din tóte puterile spre usiurarea greutátilor momentulu.

In tiér'a in care Dómne si-au vëndutu sculele pentru a ridica altaru, cetate cuvêntulu lui Dumnedieu; in tiér'a in care celu mai saracu a isbutitu sè ridice, cersindu cu toiagiulu in mâna, maretie bisericii si monastiri, cine in acésta tiéra se póte indoi cá avutulu, si saraculu, din prisosulu cá si din neajunsulu pungei, nu voru vení, la chiamarea tierii, sè aduca ajutórele lor armatei si institutiunilor create spre folosinti'a ei? . . . . In trecutu biserici'a erá cetatea nationalitatii; in jurulu ei gravitá poporulu românu, care i aducea averile sale.

Astadi cetatea nationalitatii este facuta diu bratiele si pepturile parintilor, fratilor, sotilor si fiilor cari s'au adunatu in jurulu drapelulu românu, la diu'a de cumpena. Apoi lipsí-voru averi si milióne nóuelor nóstre altare, nóuelor nóstre cetâti nationale?

La lucru Români!

La lucru mai cu séma voi, Române!

Fara pregetu, fara amânare, grabnicu pe mesura grabitelor batai ale ânimei vóstre, cugetându la cei de cari sunteti despartiti, veniti in jurulu institutelor si societátilor care isi propunu folosulu armatei române si omenirei in deobsite. Luati, cá cei vechi ai nostrii, toiagulu neoboselei, si nu lasati bordeiulu umilitu ascunsu între maracinii nevoiei cá si palatulu maretiu, laudându-se între arbori seculari; cutrierati sate si orasie, si adunati, adunati mereu ajutóre, ajutóre de tóta natur'a, ajutóre, dupa putarea fie-cui, pentru acei ce sub ori-ce titlu ve sânt dragi, fia cá membri ai familiei mici, fia cá membri ai familiei mari române si apoi si pentru ostoirea durerilor chiar si a ori-carui, de ori-cu nému, destulu sè fia caditu pe câmpulu de lupta, la care l'a chiamatu si pe ele ca pe ai nostrii o datoría óre-care.

Cându ai vostrii, femeii române, se ducu sè-si verse sângele pentru voi, pentru vetrele vóstre, pentru tiér'a vóstra, care este gur'a cáre, in bordeiu cá si in palatu, va respunde la apelulu nostru : „nu amu“; care este ânim'a care aru puté audi cá ori-cátu de multu, a datu, este destulu ?

In campania si voi, dar, femeii române, cá si pân'acum! In câte-va dile se cade sè numerâmu cu sutele de míi ajutórele versate de voi in cas'a „Crucei rosia.“

Chialtuielele dilnice ale „Crucei rosii“ sânt mari si sortile resbelelor cari stau in mân'a lui Dumnedieu, potu mâne sè marésca, sè indiecésca trebuintiele materiale ale „Crucei rosii“ române . . . Nu e dar timpu de perdutu! Gologanulu saraculu, banulu veduvei, adause la sumele de la cei mai cu prinsóre, voru da „Crucei Rosii“ mijloculu de a ingrigí in loculu vóstru, mame, surori, socii, pe cei ce iubiti si, totu ajutorulu ce „Crucea rosia“ va primí de la voi, de la tiéra, va datorí si ocasiunea ca, ingrigindu chiar pe neamiculu caditu sub arma româna, sè arete némurilor culte cum Români'a si-a luat cu meritu, cu dreptate loculu seu frumosu între ele, Români'a a careia spada

e voinica pe câtu ânim'a fiilor ei este induratóre umana!

Liste de subscriere se afla impartite la tôte autoritãtãle tierii, la comitetele formate de dómnele patronese si in locul eforiei spitalelor din Bucuresci.

Presiedinte, *Dimitrie Ghica*.

Adolfu Thiers

n. 1797. 16 apr. — † 1877. 3. sept.

Unu telegramu pe câtu de laconicu, pe atãtu de cutrieratoriu ni anuncia : cã **A. Thiers** a muritu in 3 sept. — Parintele patriei si a republicei franceze, eliberatorulu teritorulu francezu; de la Napoleonu I. in cõce, celu mai mare barbatu de statu, istoricu, advocatu, fostu ministru si presiedinte alu rapublicei, fal'a si demulu reprezentante a gînteii latine; marele filoromãnu, care adunã pe lãnga sine pe tinerii romãni si-i indemnã la munca continua si virtute de cetatieni, — nu mai este in viétia, s'a mutat la cele ceresci in momentulu supremu atãtu pentru glorios'a s'a patria, câtu si pentru romãni, pe cari atãtu de multu a iubitu.

Nu se pôte precalculã in aceste momente pierderea cea mare, ce a induratu omenimea intréga, dar mai vêtosu patri'a s'a, prin incetarea acestui mare geniu din viétia.

Lumea civilisata intréga lu-gelesce. Ér lumea latina si-scalda ochii in sirõie de lacrimi pentru pierderea celui *mai bunu*, celui *mai intieptu* si celui *mai mare omu* a timpulu presinte.

Spirite inaltu, ce ai parasitu cele pamintesci, si te-ai mutat la locul stramosilor Traianu, Napoleon, Stefanu si Mihaiu, pe cari in viétia a-i premaritu in operele tale, — spune suferintiele trainidilor de pe muntii si vãile Europei orientali, si rõga pe atotputerniculu parinte, cã dupa atãtea suferintie indurate de seculi, sè reverse grati'a s'a a supra poporulu romãnu, asigurãndu-i unu venitoriu mai ferice.

Numele teu, mare defunctu, Pai facutu insu-ti nemuritoriu, si se va amintu cu pietate din generatiune in generatiune pâna la finea vèchurilor.

Natiunea romãna, alaturea cu sor'a s'a cea mare franceze, este imbracata in doliu.

Thiers avù mörte repentina, abié se simti reu 20 minute, si nobilulu seu sufletu se întörse la Creatorulu. Inmomentarea se va face prin Statu, ceremoni'a va avè locu in Paris, la bis. invalidilor, in 8 sept. — Junimea romãna din Budapesta tramise urmatori'a *adresa de condolentia* diurnalulu „Rep. Fr.“ pe cale telegrafica :

„Asociandu-ne marelui doliu, ce a imbracatu sor'a nõstra cea mare Franci'a prin mörtea illustrulu ei cetatiénu *Thiers*, glori'a rassei latine, noi vi tramitemu condolentiele nõstre cele mai profundamente simtite.“

CE E NOUP

M. S. Carolu I., Domnitorulu Romãniei, a primitu suprem'a comanda a supra armatei romãnerusse, ce este asediata lãnga Plevna, in drépt'a armatelor imp. rusesci. Gen. Cernatu este denumitu comandante de corpu; afacerile ministeriulu de resh. sînt conduse interim. de dlu Ionu Bratianu.

Batali'a de la Sipca. Atacurile armatei lui Suleiman pasi'a remase fara resultatu; rusii ocupa si acuma positiunile de mai nainte. Canoad'a intre turci si rusi se continua. — Gard'a imperiale de la Petroburg sosì la Dunare. — Trupele romãne, cu ocasiunea unei recunõsceri facute lãnga Plevna, au prinsu 40 de care cu provisiuni si au facutu mai multi prinsonieri.

Podulu de la Corabi'a a fostu deja facutu gata, când lumea a aflatu de esistinti'a lui, si prin constructiunea-i solida face onóre sciintei tehnice militari romãne. — D. Pilatu, eroulu romãnu din resbelulu franco-teutonicu de la an. 1870—72, cavalerulu legiunei de onóre, a intratu in serviciu activu si se afla la armat'a romãna din Bulgaria. — Nicopoli este ocupatu esclusivu de trupe romãne. — Cartirulu generalu alu **M. S. Domnitorulu**, ca supremulu comandante alu armatei combinate romãne-russe, se afla la Parodin, departare de o óra de Plevn'a. — Baeti de 15—16 ani si-lasa parintii a casa si fugu la armata in Bulgari'a, asié se duse de cu rëndu si fiii dlui C. A. Rosetti. Se intielege de sine, cã comandantii trupelor romãne sînt necesitati a li refusã cererea atãtu de nobila, ce multu caracterisédia pe tinerii romãni, cari nu numai cã au auditu de unu M. Seevola, dar sciù a-i fi si urmatori.

Dlu George Vuia, doctore in med. si chirurg., medicu secundariu la spitalulu centralu St. Rochus in Budapesta, — fu denumitu dilele trecute medicu locotenente supr. in reserva la regmt. de inf. nr. 64. — Ds'a da totu-odata instructiunile necesarii pacientilor ce vinu de la provincia pentru a consultã medicii specialisti din Pesta si Viena, precum si la institutule de cura atãtu de renumite din Buda si Austria. — Gratulãmu din anima tinerulu nostru colaboratoru si amicu la rangulu onorificu, ce-lu ocupa in sirulu armatei nõstre imp.

Pe câmpulu de resboiu curge in sirõie sãngele ostasilor romãni. La Selvi, Lovei'a, Plevn'a, pe unde numai ajunge spad'a romãna : isbãnde depline, invingeri insemnate. Éca resultatulu intrarii armatei romãne in actiune. Ddieu sè ajute celor drepti! . . . Unu numeru de vulnerati a si sositu deja la Bucuresci.

M u s i c a.

Reuniunea romãna de musica si de cântu din Lugosiu si-a câstigatu éra si unu titlu nou la recunoscinti'a publica. A nume cu ocasiunea serbãrii iubileului de 25 ani alu reuniuni musicale germãne de acolo, arangiãndu-se si o emulatiune musicala, la care luara parte mai multe reuniuni, a emulatu si ea, si a câstigatu unu premiu. Totu cu acésta ocasiune s'a datu si unu concertu festivu, in care escelent'a nõstra pianista domnisiór'a Livia Pascu a incãntatu publiculu cu artea sa.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tieriei nr. 39.